

Το κειμενάκι που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το βιβλίο του του Franco 'Bifo' Berardi *Heroes*. Παρόλο που αποπνέει έναν ιδιότυπο ριζοσπαστικό συντηρητισμό της κριτικής της εικόνας, βάζει κάποια ενδιαφέροντα ζητηματάκια. Τυπώθηκε σε λίγα αντίτυπα τον Ιανουάριο του '16 για να συνοδεύσει το αφιέρωμα στον David Bowie στα πλαίσια του πολιτικού καφενείου της συνέλευσης για την κυκλοφορία των αγώνων. Το μετέφρασε γρήγορα-γρήγορα ο agesilaus santander.

Στο βιβλίο του “Της Οθόνης Οι Κολασμένοι”, ο Hito Steyerl σχολιάζει την κυκλοφορία του “Heroes” του David Bowie το 1977.

“Τραγουδάει για ένα νέο είδος ήρωα, πάνω στην ώρα για τη νεο-φιλελεύθερη επανάσταση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κόσμου. Ο ήρωας είναι νεκρός – ζήτω ο ήρωας! Όμως ο ήρωας του Bowie δεν είναι πια υποκείμενο, αλλά αντικείμενο: ένα πράγμα, μια εικόνα, ένα υπέροχο φετίχ – ένα εμπόρευμα βουτηγμένο στην επιθυμία, αναγεννημένο από την αθλιότητα του τέλους του. Απλά δείτε το βίντεο του τραγουδιού από το 1977 και θα καταλάβετε. Το κλιπ δείχνει τον Bowie να τραγουδάει στον εαυτό του από τρεις γωνίες ταυτόχρονα, με τεχνικές layering να τριπλασιάζουν την εικόνα του. Ο ήρωας του Bowie δεν έχει μόνο κλωνοποιηθεί, έχει πάνω απ' όλα γίνει μια εικόνα που μπορεί να αναπαραχθεί, να πολλαπλασιαστεί και να αντιγραφεί, μια μουσική φράση που ταξιδεύει με άνεση ανάμεσα σε διαφημίσεις για το οτιδήποτε, ένα φετίχ που πακετάρει την γκλάμορους και ατάραχη post-gender όψη του Bowie ως εμπόρευμα. Ο ήρωας του Bowie δεν είναι πια ένα larger-than-life ανθρώπινο ον που καταφέρει υποδειγματικά και εντυπωσιακά κατορθώματα, δεν είναι καν ένα σύμβολο, παρά μόνο ένα λαμπερό εμπόρευμα προικισμένο με μια μετα-ανθρώπινη ομορφιά: μια εικόνα και τίποτα πέρα απ' αυτό. Η αθανασία αυτού του ήρωα δεν συνίσταται πια στη δύναμη για επιβίωση, αλλά στην ικανότητα να αντιγραφεί, να ανακλωθεί και να αναγεννηθεί. Η καταστροφή θα αλλάξει τη μορφή και την εμφάνισή του, αλλά η ουσία του θα μείνει ανέπαφη. Η αθανασία του πράγματος είναι η περατότητά του, όχι η αιωνιότητά του. Το 1977 οι Stranglers δίνουν μια ξεκάθαρη ανάλυση της κατάστασης τονίζοντας το προφανές: ο ηρωισμός τελείωσε. Ο Τρότσκι, ο Λένιν κι ο Σαίξπηρ είναι νεκροί. Το 1977, καθώς τα αριστερά πλήθη σπεύδουν στις κηδείες των μελών της RAF Andreas Baader, Gudrun Ensslin και Jan Carl Raspe, το εξώφυλλο του δίσκου των Stranglers καταθέτει το δικό του στεφάνι και διακηρύσσει: NO MORE HEROES. Anymore.”

Στην κλασική παράδοση, ο ήρωας άνηκε στη σφαίρα της επικής φαντασίας, διαχωρισμένα από την τραγωδία και την ποίηση. Η ήρωας ήταν κάποιος που υπέτασε τη Φύση και κυριαρχούσε πάνω στα γεγονότα της ιστορίας με τη δύναμη της θέλησης και του θάρρους. Ίδρυε τις πόλεις και έδιωχνε τις δαιμονικές δυνάμεις του χάους. Αυτή η εικόνα μπορεί ακόμα να βρεθεί στην Αναγέννηση, κι ο ηγεμόνας του Μακιαβέλι μπορεί να θεωρηθεί ως ο ήρωας της νεωτερικής πολιτικής αφήγησης: ο άνδρας που εγκαθιδρύει το έθνος-κράτος, δημιουργεί τις υποδομές της βιομηχανίας και σχηματοποιεί μια κοινή ταυτότητα.

Η επική μορφή του ηρωισμού εξαφανίστηκε προς το τέλος της νεωτερικότητας, όταν η πολυπλοκότητα και η ταχύτητα των ανθρώπινων πεπραγμένων παραγκώνισε τη δύναμη της θέλησης. Όταν κυριάρχησε το χάος, ο επικός ηρωισμός αντικαταστάθηκε από γιγάντιες μηχανές προσομοίωσης. Ο χώρος του επικού λόγου καταλήφθηκε σημειο-επιχειρήσεις, μηχανισμούς για την ειρική των κοινά διαδεδομένων ψευδαισθήσεων. Αυτά τα παιχνίδια προσομοίωσης συχνά έπαιρναν την μορφή ταυτοτήτων, όπως οι λαϊκές υποκοιουλτούρες rock, punk, cyberculture και ούτω καθεξής. Εδώ είναι που βρίσκονται οι ρίζες της υστερο-νεωτερικής μορφής της τραγωδίας: στο κατώφλι όπου η ψευδαισθήση περνάει για πραγματικότητα και οι ταυτότητες γίνονται αντιληπτές ως αυθεντικές μορφές του ανήκειν. Συχνά συνοδεύεται από μια απεγνωσμένη έλλειψη ειρωνίας, καθώς οι άνθρωποι αντιδρούν στην σημερινή κατάσταση μόνιμης απεδαφικοποίησης διοχετεύοντας την δίψα τους για ανήκειν σε πράξεις φόνου, αυτοκτονίας, φανατισμού, επιθετικότητας και πολέμου.

Πιστεύω ότι ο προσομοιωμένος ήρωας της υποκοιουλτούρας μπορεί ακόμα να βρει σωτηρία μόνο μέσα από την ειρωνία και την κατανόηση της προσομοίωσης που βρίσκεται στην καρδιά του ηρωικού παιχνιδιού.

Το 1977 η ανθρώπινη ιστορία έφτασε σε ένα σημείο καμπής. Οι ήρωες πέθαναν, ή ακόμα καλύτερα, εξαφανίστηκε. Δεν σκοτώθηκαν απ' τους εχθρούς του ηρωισμού, αλλά μάλλον μεταφέρθηκαν σε μια άλλη διάσταση: αποσυντέθηκαν και μετατράπηκαν σε φαντάσματα. Έτσι η ανθρωπότητα, παραπλανημένη από ψεύτικους ήρωες φτιαγμένους από απατηλή ηλεκτρομαγνητική ύλη, έχασε την πίστη της στην πραγματικότητα της ζωής και των απολαύσεών της, και άρχισε να πιστεύει μόνο στην άπειρη αναπαραγωγή των εικόνων. Το 1977 ήταν η χρονιά που οι ήρωες ξεθώριασαν και μετενσαρκώθηκαν από τον κόσμο της ενσώματης ζωής και του ιστορικού πάθους στον κόσμο της εικονικής προσομοίωσης και της νευρικής διέγερσης. Αυτή η χρονιά ήταν ορόσημο: ο κόσμος μετατοπίστηκε από την εποχή της εξέλιξης στην εποχή της απο-εξέλιξης.

Ότι είχε παραχθεί από την εργασία και την κοινωνική αλληλεγγύη κατά τους αιώνες της νεωτερικότητας άρχισε να υποβάλλεται στην οικονομική διαδικασία της απο-πραγματοποίησης. Η αντιφατική συμμαχία μεταξύ της βιομηχανικής αστικής τάξης και του βιομηχανικού προλεταριάτου, η οποία είχε αφήσει πίσω της την δημόσια εκπαίδευση, υγεία, μεταφορές και πρόνοια ως την υλική κληρονομιά της σύγχρονης εποχής, θυσιάστηκε στο θρησκευτικό δόγμα της Αγοράς-Θεού.

Στην δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα, η μετα-αστική ερήμωση πήρε τη μορφή της οικονομικής μούρας τρύπας. Αυτό το νέο σύστημα άρχισε να καταπίνει και να καταστρέφει τα προϊόντα δύο αιώνων ευρηματικότητας και συλλογικής ευφυΐας, και μετέτρεψε την στερήρη πραγματικότητα του κοινωνικού πολιτισμού σε αφαίρεση: φηγούρα, αλγόριθμοι, μαθηματική ένταση και συσσώρευση του τίποτα με τη μορφή χρήματος. Η σαγηνευτική δύναμη της προσομοίωσης μεταμόρφωσε τις υλικές μορφές σε φευγαλέες εικόνες, υπέταξε την εικαστική τέχνη σε spam επέκταση και καταδίκασε τη γλώσσα στο ψεύτικο καθεστώς της διαφήμισης. Στο τέλος αυτής της διαδικασίας, η αληθινή ζωή εξαφανίστηκε στη μαύρη τρύπα της οικονομικής συσσώρευσης.

Το ερώτημα τώρα είναι να δούμε τι έχει απομείνει από την ανθρώπινη υποκειμενικότητα και ευαισθησία, και απ' την ικανότητά μας να φανταστούμε, να δημιουργήσουμε, να επινοήσουμε. Είναι οι άνθρωποι ακόμα ικανοί να βγουν απ' αυτήν τη μαύρη τρύπα, να επενδύσουν την ενέργειά τους σε μια νέα μορφή αλληλεγγύης και μοιράσματος; Η ευαισθησία μιας γενιάς που έχει μάθει περισσότερες λέξεις από μηχανές παρά απ' τους γονείς της φαίνεται δύσκολο να αναπτύξει ενσυναίσθηση και αυτονομία. Η ιστορία έχει αντικατασταθεί από την ροή της αέναης ανασύστασης αποσπασματικών εικόνων. Η τυχαία ανασύσταση της εντατικής επισφαλούς δραστηριότητας έχει αντικαταστήσει την πολιτική σκέψη και στρατηγική. Πραγματικά δεν ξέρω αν υπάρχει ελπίδα, αν υπάρχει ένα μέλλον πέρα από το *άμεσο μέλλον*.

Όπου υπάρχει κίνδυνος, ωστόσο, αναδύεται και η σωτηρία – έλεγε ο Holderlin, ο πιο αγαπημένος ποιητής του Heidegger, του φιλοσόφου που προέβλεψε τη μελλοντική καταστροφή του μέλλοντος. Τώρα το μέλημά μας είναι να χαρτογραφήσουμε την έρημη γη όπου η κοινωνική φαντασία έχει παγώσει. Μόνο απ' αυτήν την χαρτογράφηση μπορούμε να προχωρήσουμε μπροστά και να ανακαλύψουμε μια νέα μορφή δραστηριότητας που, αντικαθιστώντας την τέχνη, την πολιτική και την θεραπεία με μια διαδικασία επανενεργοποίησης της εθαισθησίας, μπορεί να βοηθήσει την ανθρωπότητα να ξανα-αναγνωρίσει τον εαυτό της.